

**Slavnostni govornik: Damjan Renko**

**Lokacija: nekdanji mejni prehod Jezersko, Zgornje Jezersko 157, 4206 Zgornje Jezersko**

**Datum: 27. 6. 2026**

Spoštovani,  
župan občine Jezersko - g. Andrej Karničar  
spoštovani gostje,  
drage veteranke in veterani,  
prijatelji in znanci;

Najprej naj vsem prisotnim zaželim prisrčen veteranski pozdrav v svojem imenu in imenu PVD Sever – Gorenjska.

Lepo in prav je, da se udeleženci osamosvojitvene vojne srečujemo in se spominjamo takratnih dogodkov, ki so tudi na tem kraju nedvomno vplivali na potek osamosvojitvene vojne in kasnejše dogodke. Kot vsako leto se tudi v minulih dneh na Gorenjskem in širom naše domovine ob številnih priložnostih spominjamo velikih dogodkov pred 35-imi leti, ko smo Slovenci prvič v svoji nacionalni zgodovini razglasili samostojno državo R. Slovenijo. Vsako leto znova se običajno spomnimo zgodovinskih besed prvega predsednika R. Slovenije, Milana Kučana, ki je tistega zgodovinskega večera napovedal »nov dan – dan, ki je postal začetek mnogih novih dni«. In ta »začetek mnogih novih dni« smo morali že takoj v zgodnjih urah 27. 6. 1991 braniti v vojni, ki nam je bila vsiljena s strani nekdanje JLA. Ta dan bo vsem nam veteranom osamosvojitvene vojne ostal v trajnem spominu, z zlatimi črkami pa bo tudi ostal zapisan v narodov zgodovinski spomin.

Že tradicionalno srečanje na nekdanjem MP Jezersko je v bistvu namenjeno obujanju spomina na dogajanje ob napadu agresorske enote JLA dne 27. 6. 1991. Misli vseh nas takratnih branilcev mejnega prehoda so v noči iz 26. na 27. junij romale pred parlament, kjer je »oče naroda« razglasil neodvisnost Slovenije. Poti nazaj od tega trenutka ni bilo več, bila je le še pot naprej. Naša srca so pela, misli pa so romale k našim dragim. Nekje globoko v nas pa je takrat že tlela bojazen, saj smo se zavedali, da bodo besede očeta naroda o »dovoljenih sanjah« globoko spremenile tok zgodovine.

In res, ob 4. uri zjutraj je tudi naša enota prejela radijsko obvestilo o izpadu dela 1. oklepne brigade JLA iz vojašnice na Vrhniki. Od tega trenutka dalje se je beseda vojna čutila v vsakem našem gibu in besedi zdaj že mojih vojnih sotovarišev. Vsi smo bili zaprepadeni, saj še vedno nismo verjeli, da se bodo nadaljnji dogodki razvili v pravo vojno, v kateri bomo morali odigrati svojo vlogo. Pet ur kasneje je bil zabeležen izpad bojne kolone vozil JLA iz kranjske vojašnice. Ena od bojnih skupin vozil JLA se je na Kokrici izločila ter se usmerila proti Preddvoru ter naprej v dolino Kokre, z očitnim namenom zavzetja mejnega prehoda Jezersko. To bojno skupino vozil JLA so gorenjske obrambne strukture upočasnile s pomočjo cestnih blokad ter podiranjem dreves na cestno komunikacijo v dolini Kokre. Osnovni cilj je bil takrat namreč še vedno na neagresiven način, upočasniti oziroma zaustaviti vojaško kolono ter jo prisiliti k vrnitvi nazaj na izhodiščno točko. Kljub trudu vseh naših obrambnih struktur se je te bojni skupini vozil JLA tekom dopoldneva uspelo prebiti preko vseh ovir v dolini Kokre ter prispeti v neposredno bližino mejnega prehoda, katerega so ostale mejne enote JLA v tem času že v celoti obkolile in hermetično zaprle. Sledila je vzpostavitev neposrednega kontakta s poveljujočim enote JLA ter troje neuspešnih pogajanj o predaji mejnega prehoda. Poveljujočemu oficirju JLA so v nekem trenutku zaradi našega taktiziranja in nepopustljivosti popustili živci saj je posadki čelnega samohodnega dvojnega protiletalskega topa, znamke PRAGA, izdal ukaz za pričetek streljanja na mejni objekt. Po šestih zaporednih izstreljenih nabojih je prišlo do poškodb na oboku vhodnega portala v objekt in preboja vzhodne stene mejnega objekta. V tistih kaotičnih trenutkih sem presodil, da to že resno ogroža življenja branilcev zato sem zaradi brezizhodne situacije, v soglasju z Ivanom Hočevarjem takratnim načelnikom UNZ Kranj, najprej ukazal evakuacijo večine branilcev MP iz objekta, kmalu zatem pa verjetno še svojo najtežjo nalogo v življenju, predajo vseh 45-ih branilcev in mejnega prehoda agresorju.

Po pogajanjih z agresorjem, ki jih je tistega dne vodil načelnik UNZ Kranj Ivan Hočevar je bila večina branilcev izpuščena še istega dne, trojica v kateri sem bil tudi sam pa iz neznanih razlogov šele v zgodnjih jutranjih urah naslednjega dne. Osebnostno zato datum 27. 6. 1991 dojemam kot svoj drugi rojstni dan.

Visoka domovinska zavest pripadnikov TO in mojih miličnikov se je nato izkazovala tudi dne 29. 6. 1991, ko je bil mejni prehod Jezersko kot eden prvih v Sloveniji ponovno osvojen in takoj vzpostavljeno njegovo

normalno delovanje in seveda tudi kasnejše obdobje našega delovanja, vse do umika JLA s tega območja in Slovenije.

V tem delu vse prisotne vabim, da z globokim spoštovanjem in trenutkom tišine počastimo spomin na vse tiste, ki so med osamosvojitvijo Slovenije dali največ kar vsak domoljub lahko podari svoji domovini, to je svoje življenje. Počastitev spomina velja tudi mojim že umrlim trem vojnim sotovarišem: Štefanu Kožarju, Janezu Zupancu in Franciju Tišlerju, kot tudi vsem našim veterankam in veteranom, ki so nas za vedno zapustili v minulih 35-ih letih.....Slava jim!

Spoštovani,

Vse prej povedano je zelo strnjen povzetek dogajanja na tem nekdanjem mejnem prehodu pred 35-imi leti. Vse takratne enote TO, milice in ostale civilne strukture na območju Jezerskega so družno izbojevale pomembno bitko, ki je bila sicer le majhen delček v mozaiku osamosvojitvene vojne, pa vendar v celoti gledano nepogrešljiv člen, v dokončnem porazu JLA in njenemu umiku iz Slovenije.

V osamosvojitveni vojni smo vojni veterani domovini nesebično dali na razpolago svoje znanje, sposobnosti, veliko teh tudi svoje zdravje, nekateri pa tudi svoja življenja. Že zaradi ohranjanja spoštljivega spomina na umrle soborce zahtevamo spoštljiv odnos do tega prispevka tudi od države Slovenije. Večina nas veteranov je upala, da bo z osamosvojitvijo Slovenije nastala tudi uspešnejša in njenim prebivalcem prijaznejša družba, v kateri si bo vsakdo lahko s svojim delom zagotovil človeka dostojno življenje. Žal je bilo to upanje očitno le utvara saj v naši družbi vse bolj prednjačijo pohlep po bogastvu, neizmerna grabežljivost, nepoštenje in ropanje nacionalnega bogastva. Z velikimi koraki pa vse bolj nazadujejo skrb za socialno ogrožene kategorije ljudi, solidarnost ter medsebojno spoštovanje.

Z gotovostjo lahko tvegamo tudi tezo, da za obstoječe družbeno stanje nismo krivi vojni veterani, ampak družbene elite, ki so našo domovino pripeljale v položaj v katerem smo. Brez veteranov osamosvojitvene vojne namreč ta država sploh ne bi obstajala, skratka veterani smo temeljni pomnik zgodovinskega spomina tega naroda. Brez vsakršne trohice dvoma smo s svojim delovanjem tudi pomemben vezni člen med civilno družbo in obrambnim sistemom, s čimer pomembno prispevamo h krepitvi civilno-vojaških odnosov in h krepitvi legitimnosti oboroženih sil. Skladno s tem bi morala država s pravnimi mehanizmi poskrbeti in tudi izkazati svojo hvaležnost veteranom. Prav odnos države in njenih institucij do veteranov zrcali spoštovanje do biti narodovega zgodovinskega spomina.

Na koncu mi dovolite, da kot veteran osamosvojitvene vojne odločno obsodim vse še trajajoče nesmiselne vojne in oborožene spopade. Ti so namreč le še eden od dokazov, da se zgodovinsko gledano človeštvo žal ni ničesar naučilo. Reševanje političnih ciljev in konfliktov z uporabo oborožene sile namreč vedno prizadene le najbolj ranljive skupine, otroke, starejše in vse tiste, ki so odvisni od pomoči drugih. Lahko le upamo, da bo prevladal razum in se posamezni odločevalci ne bodo zatekli k nerazumnim odločitvam, ki bi lahko bile pogubne za katastrofo širših razsežnosti. Tudi do tega žal v naši družbi nimamo enotnega pogleda, saj bi se kot narod morali vedno hrabro in odločno opredeliti v bran nemočnih in zatiranih ter enotno obsoditi najhujša zločinska in genocidna dejanja, ki jih nekatere države in posamezniki izvajajo proti civilnemu prebivalstvu. Brez vsakršnega dvoma bosta potrebna nova zmagovalna volja in pogum, da našo domovino oblikujemo v skupnost, ki bo bolj prijazna za življenje prihajajočih rodov. Spomini na preteklost naj nam bodo pri tem spodbuda in moralna opora, da bomo izbirali prave in učinkovite poti. Potrudimo se na tej poti in ne dovolimo, da bi bili v naši družbi in v našem skupnem življenju odrešeniki tisti, ki nam pridigajo o sovraštvu!

Ob današnjem pomembnem jubileju izrekam iskreno spoštovanje in globoko hvaležnost vsem, ki ste sodelovali pri osamosvojitvi Slovenije, s čimer ste omogočili, da danes živimo v svoji državi. V svojem imenu in imenu PVD Sever - Gorenjska vam z zamikom še enkrat čestitam ob minulem dnevu slovenske državnosti, policistkam in policistom pa izrekam vse čestitke ob njihovem današnjem dnevu slovenske Policije.

Še naprej vam želim lep dan in srečno Slovenija!